

tuusa jäseniä sekä vanhat pysymään jäsenyydessä.

Ensi kokous on 18 p. toukokuuta. Osastomme huvitoimikunta toimi tanssi-iltaman 22 p:nä huhtikuuta ompeluseuran varojen kartuttamiseksi. Minkä verran siitä oli tuloja, en ole saanut tietooni.

Vappu-juhlaa vietettiin 29 p:nä huhtik. Miten se onnistui en vielä tiedä, sillä en ollut tilaisuudessa olemaan siellä.

Toukokuun 6 p:nä oli taas komeat tanssit hyvän orkesterin säestyksellä. HILSUKKA.

Miten teollisuuden kehitys määrää puvut

(Työläisnaisen Joululehdestä 1915.)

Ranskan vallankumouksen aattona tehdyt suuret keksinnöt höyrykoneen ja kutomateollisuuden suurtuotannoksi muuttona syntyivät alun nykyiselle suurkapitalismille loistoautohurjastehtävineen, pukualastomine näkökäsineen ja nokisenrasvaisine tehdastyöläistyyppineen.

Kuitenkaan ei tahdota palata entisiin alkuperäisiin oloihin, vaan huimasti pyritään eteenpäin edistykseen tiellä, huolimatta ilmiöistä vaikeista vastakohtista, jotka esiinyvät pukuteollisuudenkin alalla.

Se valtava muutos, joka 1800-luvun taitteessa tapahtui teollisuuden muuttuessa suurtuotantoon päin, painoi myös leimansa ihmiselämään, käsitteisiin ja — pukuihimmein.

Keskiaikaiset ammattikunnat valmistivat tuotteensa tilauksesta. Ei ollut sellaista hermostuttavaa kiirettä kuten nykyään suurissa kutomo- ja pukutehtäissä ehtiäkseen ennen muita kauppaamaan tuotteitaan enimmän ostavalle.

Puvut olivat suuressa maailmassa mitä hienoimpia, kullattuita, pitsitettyjä, kortompeleuksilla somisteltuja ja tarkaan säätörajoituksen alaisia. Porvaris- ja talonpoikaismiehen ei ollut sallittu kovinkaan hienosti esiintyä anteisten rinnalla. Suuri juopa oli siis olemassa eri yhteiskuntaluokkien välillä.

Vasta kun ammattilaisten täytyi ruveta hankkimaan itselleen koneita ja teollisuus kävi tuottamaan suuret määrät samallaista kangasta, niin puvutkin muuttuivat ihmisillä toistensa näköisiksi jopa kansainvälisiksi laajan leviämisenä ja tehdasmaisen valmistuksensa kautta.

Tuo tunnettu **tasa-arvoisuuden** julistus, joka lakasi kaikki säätörajoitukset pois, toteutui myöskin puvuissa.

Nyt hyväksyttiin ainoastaan nousevan teollisuuden vaikutuksesta puvun pääkoristeiksi yksinkertaisuus, tarkotuksenukaisuus ja samanmuokaisuus. Todellisuudessa tämä periaate toteutui miehen pukuun nähden sanomukaisemmin. Yhteiskunnallisesti ja valtiollisesti oikeuksiansa saavuttanut mies on näet puvultaan, vallankumouksen ajoilta asti pysynyt jotensakin saman näköisenä.

Sitä vastoin on naisen puvusto vaihdellut sängen huomattavasti muodoltaan ja laadultaan riippuen pukutekniikan kehittyksestä ynnä siitä käsityksestä, mikä vaikutti naisen asemasta yhteiskunnassa kulloinkin.

Mainitsemani keksinnöt kutomateollisuuden alalla koskivat siihen aikaan vielä käyttöönsä vasta sovellettavaa **puvillan** muokkausta koneeteollisuuden alaiseksi.

Vallankumouksessa esiintyneen kansanmiehen puku oli ollut: pitkät housut, nyöräkengät ja takki. — Hoviheraan puvustoa korine reunusnauhoineen ja pol-

vihausuineen tehtiin siitä lähtien lakeijan (palvelijan) virkapuku!

Naisen puvun tunnukseksi tuli samalla **vapaus**. Pullistuneiden pönkkähameiden aika oli ohi. Laskokset soljuivat vapaina alas — laadultaan oli kangas hienoa hartsomaista — eikä sen ajan muotinaiset muuta kilvoitelleet kuin saada vähimmän painon kangasta ylleen, arvata sopii mitä tästä seurasi!

Teollisuus ei kyennyt vielä tekemään muuta kuin valkeata ja mustaa ja harmaa kangasta halvalla.

Musta ja harmaa — työläisen puvun värit — orjuuden esikuvat, tulivat nyt käytäntöön. Musta ja valkea edustivat nyt juhlassa tilaisuuksissa hienouden ja arvokkuuden värejä — harmaa taas jokapäiväisyyttä.

Mutta näin yksinkertaisina eivät olot kauankaan pysyneet. Koneeteollisuus sai yhä uusia voitoja, porvaristo alkoi rikastuttamaan monista sodista ja valtiokaappauksista elää ylellisesti ja taantumuksellisesti.

Uudet keksinnöt tulivat tunnetuiksi vähin erin meilläkin kankana sivistyksen piiristä. Ensin nähtiin uuden aikainen höyrylaiva v. 1883 paikkeilla.

Vasta v. 1844 otettiin höyrykone teollisuuden palvelukseen Liittoi-ten kangastehtäseen y.m.

Meillä olivat olleet hyvin yksinkertaiset: Perheen emäntä valmisti itse kehräämistään viljoistaan kankaan (tav. puolivillasta). Näitä mustia tai harmaita pukuja ei uudistettu vuosikautiin. Rikkailla kansannaisilla oli juhlatilaisuuksissa musta siikkipuku, samasta aineesta päähine ynnä harjalina.

Kaupunkipaikoissa tietystikin "vapriikin" tuotteita käytettiin ensimmä, sieltä ne sitten levisivät kulkuneuvojen kehittyessä rautateitä rakennettaessa sekä laivaliikenteen avulla maaseudullekin.

1830-paikkeilla, alkoi tehdasteollisuuden kulta-aika.

Keksittiin yhä täydellisempiä koneita ja välineitä. Porvaristo paisui aina vain mahtavamaksi, isännällisyys heläjävine maljapuheineen innostutti heitä. Samoihin aikoihin koneeteollisuuden palvelukseen astunut työläinen ensikertoja taisteli valtiollisista ja yhteiskunnallisista oikeuksistaan vapaamielisten porvarien rinnalla katusuluilla. Yhtä tärkeä oli myöskin naisen aseman parantaminen ja tällöin sai sekin aate ensi edustajansa ja tuli puheen aiheeksi yhteiskunnassa.

Teknillinen taitavuus oli kehittynyt huomattavaksi: jo silloin karstauskone ynnä kankaiden värripaino erittäinkin jälkimäinen voiton huumauksessa tuli käytetyksi toisinaan ajattelemattomastikin. Näin ollen ei tiedetty kuinka ja mitä kangasta kulloinkin olisi käytetty, vaan pyrittiin varsinkin porvarisnaisen parissa pukeutumaan väririkkaasti ja runsaasti erilaisella kankaalla kuin sinikin — mauttomimmat näyttivät pöyhityiltä humpulajilla varsinkin kun jäljiteltiin jälleen ennen Ranskan vallankumouksen esiintyneitä pönkkähameita eli krinoliineja.

Suuressa määrin lisääntyi yhä enemmän tuollainen hulluttelu, kun 1800-luvulla tulivat käytäntöön neulomakoneet ja halvat kankaat.

Esimerkkinä mainittakoon, että tuohon teollisuuden voiton huumausaikaan käyttivät hienot porvarisnaiset pukukankaana seluista tehdasnotetta, josta nykyään valmistetaan huonekalujen päällyksiä. Sitä paitsi mainitaan pisin olleen toisinaan leveää akkunaverhokangasta.

Vasta 1800 loppupuolella tuli meilläkin Suomessa työläisten

parissa puvun muutos. 60-luvulla näet suurteollisuus sai hyvän sysäyksen eteenpäin, kehittyäkseen vasinkin sahateollisuuden ja kapitalismille edullisten parannettujen olojen kautta. Halpa koneeteollisuuden tuote puuvilla tuli työläiselle sen jokapäiväiseen käytäntöön.

Puuvilla halpana käytännöllisenä aineena työnsi tyrjään kalliin villan ja liinan. Tämän aineen voittoa riippui monesta syystä, se muun muassa on helposti saatavissa nykyisen liikenteen ja tuotannon vallitessa. Sitäpaitsi se on hyvin käytännöllistä ainetta, se kestää pesua, puhdistusta ja on altis värjäykseen.

Työläisen "virikapuku" on nykyään tästä aineesta nahkista sekä työläisnaisen hienouksiin kuuluu kretonkiset ja karutuuniset y. m. s. kankaat.

Eräs ilmiö, mikä on tullut viime aikoina hyvin tavalliseksi kangasteollisuuden alalla on se, että on ruvettu jäljittelemään muita kallisarvoisimpia kankaita halvasta pumpulista y.m.s. — siten kemiallisien menetelyiden avulla halvalla saadaan hienoston käyttämiä ylellisyyskankaita, kuten silkkiä, samettia, villaa j.m.s.

On siis alkamoinen kilpailu pukukangasteollisuuden alalla: toisaalla koettavat kapitalistit yleisille keksiä mitä "harvinaisinta" ja uusmuotisinta kuluusainetta, saadakseen sen samalla laajalti käytäntöön, hankkiakseen jälleen liikkeisiin "vanhankaikaisen" sijaaan mutta.

Tätä alituista kiertokulkua edistävät varsinkin uaimattomat porvarisnaiset. He ovat suuresti riippuvaisia miesten huomioista — tullaakseen taloudellisesti turvatuiksi —.

Yhtenä keinona on tällöin olla puetruna muodinnukaisesti — voittaakseen mitä haluaa.

V. 1870 on tuo viekotteleva piirre naisen puvustossa yhä selvennäksikin käynyt. Samassa määrin kuin miesten on mahdoton perustaa kotia — siis avioliittokelpoiset, nuoret varakkaat miehet vähenneet, niin naisten pukukuosi on käynyt aisillisen kiihoittavaksi varsinkin lantiojden ja rintojen pulleuden kautta.

Näin ollen lähenemme sitä hetkeä, jolloin ratkaistaan suurteollisuudesta johtunut nykyinen räsittävä yhteiskunnallinen tilanne, jotta palaisi uudelleen luonnolliset olot ja puvutkin muuttuisivat niin hyvin naisella kuin miehellä käytännöllisiksi, kannuiksi ja terveellisiksi.

Ainoa lopullisesti ja pikaisesti tähänkin päämäärään auttava keino on, että sosialidemokraattinen maailmankatsomus voittaa jalansijaa ja kykenee muuttamaan oloja terveempään suuntaan.

J. A. Ahlström.

Juorun seuraukset

(Kokemuksesta kirj. K. L.)

Oli sunnuntai, 13 p. huhtik., kun aloimme avioelämämme. Vuokrasimme 2-huoneisen yläkerran, ostimme ainoastaan välttämättömimmät huonekalut ja laitoimme oman kodin kuntoon. Kaikki oli yksinkertaista, niinkuin työläisperheissä on, mutta samalla viehättävää.

Kotimme oli siisti ja sievästi järjestetty, kuten vasta perhe-elämänsä alkavilla on. Minun ei silloin tarvinnut raataa kyläntöitä. Sain kuluttaa aikani kotimme järjestyksessä pitämiseen. Elimme onnellisina, mutta onnemme olikin lyhytaikainen.

Oli eräs henkilö, joka kaidehti hyvää sopuamme. Hän koetti kaikenlaisilla valheilla saada elä-

mämme rütäiseksi. Ensin ei mieleni uskonut hänen puheitaan, mutta juorut eivät lakkaa, ennenkuin saavat pahaan aikaan. Tämä henkilö jatkoi niin kauan että viimein sai mieleni uskomaan. Silloin nousi musta pilvi onnemme taivaalle. Elämä muuttui synkäksi ja toivottomaksi. Mies ei enään viihtynyt kotona, vaan kulutti aikaansa pallohaluissa ja missä milloinkin. Karttoi pitempiä keskusteluja vaimonsa kanssa. Jos jotain kysyin, niin sain aina välinpitämättömän vastauksen.

Tuntui kovin katkeralle, sillä enhän osannut aavistaakaan, että elämä muuttuu näin pian. Koetin kuitenkin kärsiä, kun tiesin mitä hänelle oli valehdeltu ja lohdutin itseäni sillä, että pian tulen äidiksi ja lapsi kyllä tuo totuuden mukanaan. Olin varma, että lapsi on isän kuva ja siitä selviävät valheet ja epäluulot.

Pitkälle tuntui odotusaika, mutta vihdoinkin se tuli. Neljä vuorokautta kärsin synnytyksensä. Kolme vuorokautta olivat ne hiukan lievempiä kuin neljäntenä, jolloin lapsi syntyi. Nyt en ollut enään huolissani, en muistanut tuskiani, kun sain vierelleni suuren ja terveen pojan palleron. Ajattelin itseseni, että nyt saamme entisen onnemme takaisin, koska tämä pieni miehen tuli näin pulskana. Mutta se olikin pettymys. Isä katsoi lasta tarkasti.

Kysin: "No mitäs tykkäät, eikös se olekin komea poika?"

Hän vastasi huolettaisesti: "Komean miehen tekoja näkyy olevan."

Huomasin, että tulokas ei ollutkaan tervetullut. Näin hänen kasvoistaan, että hän hautoi mielessään jotain hirvittävää, ei koskaan puhunut minulle mitään kun olimme kahden. Istuskeli vaan kyökissä yksin. Näin kului se päivä ja seuraava yö. Aamulla hän oli entistä omituisempi. Tulin levottomaksi ja kysyin: "Mikä sinua vaivaa, kun olet niin omituinen", johon hän vastasi:

"Vielä tuota kysyt! Säisit hävetä, jos vähänkään ymmärtäisit. Saa vielä sinun tähtesi maksaa kymmeniä taaloja lääkäreille."

Tällä tavalla hän jaaritteli koko päivän. En puhunut mitään. Tahdoin välttää riitaa tällaisena hetkenä, sillä näin hänen vihansa yhä tuimenevan. Mutta vaittoni ei häntä rauhoittanut. Viidasta vapisten tuli hän vuoteeni viereen ja sanoi: "No, sanoppas nyt Katri, oletko valmis vastaanottamaan metkujesi seuraukset?"

"En ymmärrä mitä metkuja sinä tarkoitat."

"Vai et ymmärrä! Mikäs tämä on ja kenelle tämä kuuluu?"

"Se on lapsi ja sinulle se kuuluu?"

Silloin hän suuttui ja karjasi: "Tämä äpärä ei ole minun! Sen on maailma todistanut jo etukäteen ja nyt sen todistaa äpärä itse. Etkö näe, senkin äpärä, että tämä ei ole vähänkään minun näköön!"

Kauhean tuskan vallassa koetin selittää, ettei vastasyntynyt lapsi voi olla raavaan miehen näköinen, sen täytyy ensin vähän kasvaa ja muodostua.

Hän ärjäsi heti:

"Vai sillä meinaat puolustaa itseäsi! Sano paikalla, kuka on tuon äpärän isä!"

En ehtinyt sanoa muuta kuin "sinä se olet", kun hänellä oli hienna kädessään ja näytti sitä minulle ja sanoi: "Tiedätkö mikä tämä on ja mitä tämä panee tekemään? Tunusta nyt vaun rehellisesti tai tästä saat."

Kauhean oli se hetki. En tiennyt mitä tehdä. En tahtonut tehdä väärää tuumustusta, enkä oli-